

Historie Nadace Jedličkova ústavu

Když v roce 1989 došlo v Československu k politickému převratu, ukázalo se, že více než čtyřicetiletá vláda komunistického režimu měla v mnoha oblastech devastující účinek, což Václav Havel, první polistopadový prezident, ve svém prvním novoročním projevu glosoval dnes již legendární větou: „Naše země nevzkvétá.“

Nevzkvétal ani Jedličkův ústav. Ba naopak. Zařízení, založené v roce 1913 pro děti a mládež s tělesným postižením, které mělo fungovat jako léčebná a vzdělávací instituce, bylo opravdovým „ústavem“ v hanlivém významu tohoto slova.

V roce 1990 se ředitelkou Jedličkova ústavu stala PhDr. Anežka Krčková. Ihned po svém nástupu do funkce byla pro to, skončit s ústavnictvím a ústavem tak, jak byl u nás dosud chápán. Své názory, mimo bohatou osobní zkušenost, opírala především o tzv. waldorfské školství.

Bylo jasné, že je třeba co nejdříve začít s modernizací budov areálu Jedličkova ústavu. Anežce Krčkové se pro tento účel podařilo sehnat nemalé množství finančních zdrojů a rozhodla se založit nadaci. Spoluzakladatelem byl MUDr. Rudolf Jedlička, jehož strýc ústav před 77 lety založil.

Založení Nadace Jedličkova ústavu

Nadace Jedličkova ústavu byla založena jako jedna z prvních nadací po listopadu 1989, konkrétně 22. října 1990. V prvopočátcích formování neziskového sektoru se významnou měrou angažovala paní **Olga Havlová**, která byla několik let čestnou předsedkyní naší Nadace.

Původním cílem Nadace Jedličkova ústavu byla dostavba a modernizace Jedličkova ústavu. První aktivitou nově vzniklé Nadace byly **stírací losy pro Jedličkův ústav a sběr finančních darů pomocí kasiček**.

Založení charitativního obchůdku

Jedním z prvních projektů Nadace Jedličkova ústavu byla v roce 1996 investice do rekonstrukce staré zděné kolny v areálu staré budovy Jedličkova ústavu a vybudování charitativního obchůdku. Dnes je to již samostatná jednotka a pod Logem Borůvka Praha o.p.s. prodává dárkové předměty z Jedličkova ústavu a chráněných dílen do dnes.

Projekt osobní asistence

Od roku 1996 se velmi zvolna, pouze s pomocí několika osobních asistentů, začal prosazovat projekt osobní asistence u dětí školního věku. Proč právě osobní asistence u dětí? V předchozích letech bylo vždy jednoznačně rozhodnuto, že dítě, které má specifické problémy, bude zařazeno do ústavu. Tam handicapovaní vyrůstali spolu, odříznuti od okolního světa, od svých vrstevníků, od kamarádů. Integrace se rodila pozvolna a s velkou nedůvěrou ze strany státních úředníků a školských pracovníků. Ti často argumentovali tím, že si děti nezvyknou, nebudou si rozumět nebo že je výuka pomalá. Ale takový je patrně úděl všech nových věcí, totiž že na ně hledíme s nedůvěrou.

Předsudky se pomalu začaly bořit a stále více rodin nacházelo pochopení na školách v místě svého bydliště, které jsou ochotny přijmout žáka s handicapem do školních tříd a umožnit mu žít v prostředí, na které je zvyklý a kde je mezi svými kamarády. V prvním roce fungování osobní asistence bylo začleněno 5 dětí mezi své vrstevníky, o rok později již 47 dětí a v roce 1998 šlo o 67 dětí. Projekt probíhal díky úzké spolupráci se Speciálním pedagogickým centrem Jedličkova ústavu a škol.

Chráněná dílna Eliáš

Chráněná dílna Eliáš je opět jedním z projektů, který Nadace nastartovala a funguje nyní již samostatně dodnes. Po absolvování škol při Jedličkově ústavu se studenti občas dostávají do situace, kdy nemohou kvůli svému handicapu nalézt zaměstnání. Právě těmto lidem, kteří se nemohou zapojit do zaměstnání v běžném pracovním prostředí, je určena chráněná dílna Eliáš. Program a prostory chráněné dílny, které Nadace zrekonstruovala v roce 1998 ze staré pekárny ve dvoře domu v Eliášově ulici v Praze 6, jehož polovinu dostala darem, se staly prvním pracovním místem mnoha absolventů.

Založení Borůvky

V roce 1998 vzniklo z iniciativy Nadace Jedličkova ústavu občanské sdružení Borůvka. Ta svým programem navazuje na činnost a projekty započaté a (zpočátku zcela, postupně zčásti) financované Nadací Jedličkova ústavu, pod jejíž záštitou je realizuje a dále rozvíjí.

Kromě obchůdku to je i zabezpečování osobních asistenčních služeb a doprava klientů JÚŠ do škol a zpět domů, do zaměstnání a při využívání volného času a projekt „Rehabilitace i pro další“.

Určitě jejich nejvýraznějším počinem je provozování vyšehradské Ta Kavárny, která nabízí příjemné posezení v bezbariérové a nekuřácké klubové kavárně, s milou a ochotnou obsluhou v hezkém prostředí v novém rehabilitačním pavilonu Jedličkova stavu. Současně funguje jako tréninkové pracoviště lidí s tělesným postižením, které naše nadace také podporuje.

Rehabilitační bazén

Vzhledem k tomu, že byl z hygienických důvodů uzavřen v roce 1998 malý bazén v Jedličkově ústavu, ukázala se stavba bazénu, který by sloužil k rehabilitačním účelům pro děti Jedličkova ústavu, jako prioritní. Bazén byl slavnostně otevřen v červnu 2002 a přispěla na něj Nadace Jedličkova ústavu. Bazén je v dnešních dnech místem radosti, ale také nových zážitků a zkušeností.

Abilympiáda

Setkávání dětí s handicapem, propojování rodin a nové zážitky, to byl jeden z hlavních důvodů, proč Nadace Jedličkova ústavu ve spolupráci s Jedličkovým ústavem začala pořádat Abilympiády pro děti a mládež. Abilympiáda je tradiční dovednostní soutěž, určená dětem a mládeži se zdravotním postižením ve věku od 6 do 18 let z celé České republiky. Jejím hlavním cílem je všestranná podpora dětí s různým typem postižení v dovednostech pro praktický život, setkání na celorepublikové úrovni, výměna zkušeností a získání nových kontaktů. Abilympiáda se stala každoroční akcí Nadace, kterou organizuje již dvě dekády.

Vznik společnosti MATUSUS

V roce 2010 byla Nadací Jedličkova ústavu založena společnost Matusus, která se věnuje veřejně prospěšnému podnikání v oblasti grafiky. Zaměstnává kreativní lidi s handicapem i bez něj. Současně nabízí tranzitní program, ve kterém se mohou absolventi škol Jedličkova ústavu a lidé s handicapem vzdělávat pod vedením zkušeného lektora v grafických a počítačových dovednostech.

Sbírka na bezbariérový autobus

Zkuste se alespoň ve svých myšlenkách, vrátit do svých dětských let. Do doby, kdy jste usedali do lavic coby žactvo školou povinné. Co vás v té době bavilo nejvíce? Patrně ty chvíle, kdy jste v lavicích sedět nemuseli a jeli jste na školní výlet nebo do školy v přírodě. Stejně touhy a zájmy mají i děti handicapované, jen v jejich případě je jakákoli doprava větší skupiny velmi složitá. Speciální bezbariérový autobus je v podstatě jedinou možností. Sběrka Na bezbariérový autobus byla slavnostně otevřena v průběhu Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech začátkem léta 2012 a díky ní Nadace mohla autobus zafinancovat.

Autobus nyní pravidelně využívají pro své aktivity jak mateřská a základní škola, středoškoláci, tak členové zájmových kroužků spojených s Jedličkovým ústavem a školami.

Zabezpečení bezbariérové dopravy pro žáky a studenty JÚŠ k veškerým aktivitám je naším dlouhodobým projektem. Je to jednoznačný cíl vedoucí k naplnění naší vize zabezpečení plnohodnotného života pro osoby s handicapem.

Koloběžka DEN

V roce 2017 byla poprvé realizována v Praze charitativně-sportovní akce Koloběžka CUP, která vyzývá veřejnost k podpoře [Nadace Jedličkova ústavu](#) formou zdravého pohybu. Akce se postupně rozrostla a stala se každoroční tradicí, na kterou se sjedou koloběžkový nadšenci z celé České republiky. Nadace Jedličkova ústavu akci pořádá dodnes pod názvem Koloběžka DEN. Veškerý výtěžek z akce je poukázán k podpoře a realizaci projektů: bezbariérová doprava, osobní asistence, pořízení kompenzačních pomůcek, podpora volnočasových aktivit pro děti a mladé lidi s trvalým zdravotním handicapem.

Dokument Rudolf Jedlička

V roce 2019 si Nadace připomněla 150 let od narození Rudolfa Jedličky, významné osobnosti naší historie. Byl výjimečným lékařem, mecenášem, vizionářem a samozřejmě zakladatelem Jedličkova ústavu v Praze. V rámci těchto oslav vznikl ve spolupráci s Českou televizí téměř hodinový dokument [Rudolf Jedlička](#).

Běh pro Jedličku

V roce 2020 zahájila Nadace tradici charitativních běhů na podporu dětí a mladých lidí s postižením. Běh pro Jedličku - netradiční běh s překážkami symbolizujícími bariéry, se kterými se denně setkávají vozíčkáři, se koná pravidelně každý rok v Praze na Vyšehradě.

Kolíčkový den

V roce 2020 vznikla u příležitosti 30 let Nadace Jedličkova ústavu kampaň Zelený kolíček, která má každoročně za cíl šířit osvětu pro lepší komunikaci s lidmi s postižením a ve které je kolíček vnímán jako symbol spojení zdravých lidí a lidí s handicapem. V roce 2022 byla kampaň rozšířena o veřejnou sbírku Kolíčkový den, ve které lidé každý rok v polovině října přispějí zakoupením kolíčku na podporu nadačních projektů.